

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2014/12/debrodine-doboczy-maria-hely-es-iskolatortenet-a-helyi-tantervben-05-02-17/>

Debrődiné Dobóczy Mária

Hely- és iskolatörténet a helyi tantervben

A Nemzeti alaptanterv megjelenése maga után vonta az új kerettanterv, majd minden iskolában az új helyi tanterv készítését 2012-ben. A helyi tanterv készítésénél fontos kritérium volt a megfelelő kerettanterv kiválasztása, ill. az iskola arculatára jellemző tartalmi elem megjelenítése a rendelkezésre álló 10%-os időkeretben. Ezért az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium és Kollégium történelem munkaközössége úgy döntött, hogy a település és az iskola sajátosságait figyelembe véve a hely- és iskolatörténetre fordítja a felhasználható szabad keretet. Az evangélikus egyház a soproni után másodikként Aszódon létesített iskolát 1727-ben.¹ A schola latina eredményes működése, a kiváló tanárok, az egyház, a gyülekezet, valamint a Podmaniczky család támogatása szilárd alapokat teremtett a főgimnáziummá váláshoz. Nomen est omen, vagyis a név kötelez, mint iskola fontosnak tartjuk megismertetni diákjainkkal az iskola névadójának, Petőfi Sándornak Aszódon töltött éveit, s a hozzá fűződő hagyományok ápolását.

A NAT fejlesztési területei és nevelési céljai közül a hely- és iskolatörténet megismertetése a nemzeti öntudat növelését, a hazafias nevelést alapozza meg. Fontosnak tartjuk az iskola és Aszód, ill. a Galga mente történetének, a kulturális és természeti örökség főbb értékeinek a megtanítását. Úgy gondoljuk, ezáltal könnyebben alakulhat ki a helyi közösséghez való tartozás érzése, amely megalapozza a szülőföld, a haza iránti tiszteletet, megbecsülést.

A kulcskompetenciák közül kettőt emelnék ki, amelyek fejlesztésére különösen alkalmas a hely- és iskolatörténet. Az egyik a hatékony önálló tanulás, ebben az összefüggésben a rendelkezésre álló források felhasználása az ismeretszerzéstől egészen az összefüggések felderítéséig terjed. A primer és szekunder források megkülönböztetése, elemzése, értékelése, a tudományos anyaggyűjtés alapelemeinek az elsajátítása fejleszti az önálló tanulás képességét. Ugyancsak fontosnak tartjuk a szociális és állampolgári kompetencia erősítését a személyek, intézmények megismerése által, történelmi és társadalmi hátterük feltárását. A tanulók nyitottabbá válnak a különböző nézőpontok megismerésére, elfogadására, s egyben saját véleményük gazdagítására.

Az általános tantervű, négy évfolyamos képzés helyi tantervébe illesztve, felmenő rendszerben a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek keretében kezdtük el megvalósítani a helytörténeti foglalkozásokat a 2013/2014-es tanévben. A kezdő, kilencedik évfolyamon öt órát terveztünk a helytörténet alapismereteinek bemutatására az évi 72 órából. Az első órán az ismerkedés mellett az éves tematika, azon belül a helytörténeti ismeretek, követelmények közlésére került sor. A következő órán a történelmi források fajtáit, az azokat gyűjtő és őrző intézmények bemutatását a szaktanárokkal végezték el a diákok. Ezt követően az Iskolatörténeti Múzeum, majd a városi Petőfi Múzeum és végül az iskolai könyvtár megismerése volt a feladat. Ezt a rövid, de fontos tematikai egységet gyakorlati feladattal zártuk. A feladat annak bemutatása volt, hogy hogyan tudnak tájékozódni a diákok a különböző források között, mennyire tudnak információt gyűjteni és rendszerezni, és mennyire tudják azokat felhasználni. A következő év tematikája erre épül, kiegészülve a

Debrődiné Dobóczy Mária: Hely- és iskolatörténet a helyi tantervben

családfa készítésével, ezzel kapcsolatban a Podmaniczky család jelentőségének a megismerésével, valamint az aszódi evangélikus gyülekezet történetével. Itt kerül sor az evangélikus templom és az iskola bemutatására a XIX. századig, a korszak határáig. A tematikai egység itt is gyakorlati feladattal zárul az Iskolatörténeti Múzeumban. A 10. évfolyamon erre a 72 órából hét órát terveztünk.

A következő évben, a 11. évfolyamon az ismétlésen túl a gimnázium történetét egészen az államosításig, 1948-ig kísérik végig. Fontosnak tartjuk a gimnáziumban és Aszódon működött ifjúsági szervezetek, egyesületek megismerését, pl. a cserkészet, az önképzőkörök, sport- és színjátszó körök működését. Hangsúlyt fektetünk a két világháború közötti Magyarországon az oktatás-nevelés, s kultúra megismerésére, ezen belül az aszódi gimnázium helyzetére. További egy órán foglalkozunk a Leánynevelő Intézet történetével, sorsával, amelyet szintén az evangélikus egyház tartott fenn. Végül a második világháború történéseit követjük figyelemmel Aszódon, a Galga mentén. Zárásként szintén gyakorlati feladatot kapnak a diákok, a már korábban elkészült interjúk elemzését az eddigi témánk szempontjából. A 11. évfolyamon az évi 108 órából kilenc órát szánunk erre a témára. Az utolsó évfolyamon az iskola és Aszód történetébe ágyazva három témát jelöltünk ki. Az első a diákok hétköznapijai, a második a vallás gyakorlása, a harmadik pedig a gimnázium újraindulása a rendszerváltozás után. Mindezek feldolgozása a már említett interjúk segítségével történik majd. A kapcsolódó interjúk megismerése, elemzése, feldolgozása során a tanulók össze tudják vetni a megszerzett ismereteket akár egy tankönyv, akár egy monográfia vagy különféle publikációk ismeretanyagával. Fejlődik kritikai elemzésük, értékelésük. A 12. évfolyamon szintén 9 órát terveztünk a téma megvalósítására. A diákok tudásának mérése, s a helytörténeti órák szerepe az érettségi vizsgán zárul, mivel az érettségi témakörök közé beillesztettük ezt a témát.

A következőkben az Iskolatörténeti Múzeumot szeretném röviden bemutatni, hiszen ez az egyik alappillére a hely- és iskolatörténet bevezetésének. Az iskola történetével foglalkozó gyűjteményt az iskola vezetése, Dr. Roncz Béla igazgató és Koncz István igazgatóhelyettes urak támogatásával egy volt öregdiák, Drexler Győző Edgard valósította meg. A múzeumot az Öregdiákok Egyesületének évi közgyűlésén nyitották meg 2003 szeptemberében. A múzeumok hármaskörét, a gyűjtést, bemutatást és kutatást szem előtt tartva működik a gyűjtemény. Honnan származnak a kiállított tárgyak, iratok? Az Országos Evangélikus Múzeum, az Országos Evangélikus Levéltár és a Petőfi Irodalmi Múzeum bocsátotta rendelkezésre az anyag egy részét, amely főleg másolatban látható. Az eredeti dokumentációk, tárgyak nagyrészt a környező felekezeteknek, magánszemélyeknek és az öregdiákok hagyatékának köszönhetőek.

Miből is áll a gyűjtemény? A belépőt a Keken András emléksarok fogadja. A vele kapcsolatos iratok mellett itt található az íróasztala, kedvenc fotelje, apró, használati tárgyai, könyvei. Az idősek szívesen emlékeznek arra vissza, hogy Aszód nagyon sokáig háromnyelvű (magyar, német, szlovák/tót) és ha nem is három, de több felekezetű (katolikus, evangélikus, református, baptista, zsidó) település volt. Ennek bizonyítására gyűjtötte össze Drexler Győző a többnyelvű aszódi ima- és énekeskönyveket, de néhány értékes biblia, liturgikus könyv is található a polcokon. A tárlókban az iskolával kapcsolatos dokumentációk, régen használt tankönyvek, tanári évkönyvek, fotók, használati tárgyak láthatóak. A főgimnázium 1916-ban kapta meg az érettségiztetés jogát, a falakat a régi tablók, oklevelek díszítik. Ritka kincs az első tabló, a hadiérettségizők képeivel.

Elérkeztünk a harmadik feladathoz, a feldolgozáshoz, kutatáshoz. Föltehetjük a kérdést, mit lehet még itt kutatni, hiszen az aszódi középiskola történetét már megírta a város helytörténésze, Asztalos István.² Ennek ellenére az azóta összegyűjtött anyagok,

Debrődiné Dobóczy Mária: Hely- és iskolatörténet a helyi tantervben

hagyatékok, visszaemlékezések adhatnak még lehetőséget a finomításra. Egyelőre három területen végzünk kutatást, az egyik a gimnázium különböző ifjúsági szervezeteinek, egyesületei történetének részletesebb megismerése, a másik az iskola neves tanárainak az élete és munkássága, gondolván az egyházban, a közéletben betöltött szerepükre, ill. a tudományos publikációikra. Említhetném Dr. Oravecz Ödön volt igazgató, vagy Schéner Mihály, a nemrég elhunyt festőművész nevét. Végül azon öregdiákok életét, pályafutását szeretnénk bemutatni, akikre méltán lehet büszke egy-egy alma mater. Közismert Huszárik Zoltán és Pauló Lajos filmrendezők neve, Török Gusztáv, hegedűművész, vagy Dr. Tuschák Róbert, Király Béla, professor emeritusok.

A tudományos kutatás az érdeklődő diákok számára két módon lehetséges. Tanórák után a múzeum részletesebb megismerése, a kutató munka alapjainak elsajátítása a helytörténeti szakkör keretén belül lehetséges. Néhány lelkes tanuló munkája nélkül csak a bemutatás funkció működne, ők azonban rendkívül kíváncsiak minden dologra, és segítenek a logisztikai munkában, valamint a digitalizálásban. A történelem munkaközösség évek óta meghirdeti történelem esszéíró pályázatát a 8-11. évfolyamos diákok számára. A magyar történelem témái mellett mindig van helytörténeti téma, amelyet választhatnak a tanulók. Legutóbb például Petőfi Sándor aszódi éveit kellett feldolgozni, bemutatni. A legjobb dolgozatokat a minden tavasszal megrendezendő iskolai Petőfi napon mutatják be a diákok prezentáció keretében. Ezenkívül a győztes pályaművek olvashatóak lesznek az Iskolatörténeti Múzeum most létesítendő honlapján³ is.

Remélem, hogy a fentebb ismertetett példa, vagy ehhez kapcsolódóan másféle ötlet, sok helyen nyitott fülekre talál, s valóban jó gyakorlat válhat belőle. Cicero mondatával zárom e gondolatokat: „Memoria est thesaurus omnium rerum et custos.”⁴

JEGYZETEK

¹ ASZTALOS István (2003): *Az aszódi evangélikus középiskola története 1728-1948*. Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Aszód, 14.

² ASZTALOS István (2003): *Az aszódi evangélikus középiskola története 1728-1948*. Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Aszód.

³ www.ega-muzeum.hu

⁴ Az emlékezet minden dolog kincstára és őrzője.